

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHENDAM-VOORBURG

**Leidschendam-
Voorburg**

Datum 15 oktober 2024

Nummer 3898

Onderwerp Raadsvoorstel Vaststellen Visie op de sociale basis

Portefeuillehouder Wethouder Van Eekelen

1. Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

a. De visie op de sociale basis vast te stellen

2. Aanleiding

Werken aan een sterke sociale basis: dat is misschien wel de kern van de missie die de gemeente heeft te vervullen in het sociaal domein. Maar wat is nu precies “een sociale basis”, hoe kan deze worden versterkt en wat merken de inwoners daarvan in hun dagelijkse leven, hoe stuurt de gemeente op het versterken en hoe krijgt de samenleving zelf ruimte om haar gemeenschapskracht in te zetten? Deze en andere vragen hebben de aanleiding gevormd om een gemeentelijke visie op de sociale basis te maken. Bij de vaststelling van de startnotitie over herziening van de systematiek voor maatschappelijke subsidies, heeft de gemeenteraad in het amendement sociale basis (ID 288) bepaald dat voor het kunnen vaststellen van een subsidieverordening die een sterke sociale basis als uitgangspunt heeft, een separaat visiedocument noodzakelijk is.

Ook op landelijk niveau is aan gemeenten gevraagd om een visie te hebben op de sociale basis. In het Gezond en Actief Leven Akkoord (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2023) is opgenomen dat gemeenten uiterlijk in 2024 een beleidsvisie hebben op de sociale basis, met aandacht voor gebiedsgerichte uitvoering. In de visie dienen terug te komen: sociale samenhang of samenlevingsopbouw (ook wel sociale cohesie), mantelzorg, het tegengaan van eenzaamheid, inzet en ondersteuning van vrijwilligerswerk, en professionals in het sociaal domein. Het idee erachter is dat gemeenten nog nadrukkelijker de inzet van de sociale basis en de algemene voorzieningen als passende laagdrempelige maatschappelijke ondersteuning, versterken. Om enerzijds hieraan te voldoen en anderzijds een inhaalslag te maken met het versterken van de sociale basis, heeft het college ingezet op ontwikkeling van een visie op de sociale basis.

In dit raadsvoorstel neemt het college de gemeenteraad op hoofdlijnen mee in de visie. Voor nadere informatie wordt verwezen naar de eerdere iBabs-dossiers:

- 3769 Startnotitie doorontwikkeling subsidiesystematiek maatschappelijke subsidies
- 288 Amendement sociale basis

3. Afwegingen

Het college heeft de visie op de sociale basis gemaakt door terug te kijken op de sturende rol van de gemeente in het sociaal domein. Die reflectie ligt in het verlengde van het Sociaal Kompas (2017) en aangescherpte Sociaal Kompas (2021). In deze documenten staat wat de gemeente wil bereiken in het sociaal domein. Hoewel de uitgangspunten in beide stukken nog steeds gelden, is het noodzakelijk om een vervolgstap te zetten. Deze stap richt zich op een meer effectieve gemeentelijke sturing op de gestelde doelen en zet daarmee het (aangescherpt) Sociaal Kompas kracht bij. Een meer effectieve sturing is nodig, omdat het beroep op ondersteuning binnen het sociaal domein toeneemt. Dit is het gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen als vergrijzing en individualisering, maar bijvoorbeeld ook van een toename van de ernst en omvang van problematiek.

In de visie gaat het college uit van een sociale basis met 3 sferen: de persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele sociale basis. Het college volgt daarbij het model van het Verwey-Jonker Instituut in de uitwerking van de visie. Met de visie als leidraad wil het college in elk geval het volgende bereiken:

- Meer regie voeren en sterker sturen op het ondersteuningsaanbod in de gemeente
- De maatschappelijke kracht in de gemeente versterken en meer aanboren

De sociale basis richt zich op het vrij toegankelijk aanbod van activiteiten en voorzieningen. In de visie zijn 7 clusters opgenomen die de huidige koersen en voorzieningen voor deze ondersteuning binnen de gemeente bevatten. Hier is ook gelijk de samenhang met de nieuwe subsidiesystematiek te vinden: de clusters vormen het kader voor de nieuwe subsidieregelingen en de daarbinnen te verstrekken subsidies voor maatschappelijke activiteiten. De clusters betreffen een momentopname en worden aangepast naarmate de versterking van de sociale basis verder vorm krijgt.

Vraagstukken

In de visie zijn niet alleen leidende principes en clusters van voorzieningen opgenomen, maar ook een aantal vraagstukken. Deze vraagstukken zijn onderwerpen die op dit moment relevant en/of urgent zijn. Omdat de visie in ontwikkeling blijft en geen statisch document is, kunnen er na verloop van tijd ook andere vraagstukken bijkomen. De vraagstukken die nu in de visie zijn opgenomen, moeten niet los van elkaar gezien worden – ze kennen een onderlinge samenhang.

De vraagstukken zijn niet binnen 1 deeldomein te vatten of op te lossen. Soms overstijgen ze zelfs het sociaal domein en moeten ze in samenhang met het ruimtelijk domein gezien worden. De

redenatie achter de vraagstukken is dat ze, in combinatie met de denkwijze die in de visie is omschreven, een leidraad vormen voor de ontwikkeling van toekomstig beleid en de uitwerking van (recent) vastgesteld beleid. De manier van denken uit de visie landt zo consequent in al het beleid en de vraagstukken worden op een zelfde manier en domein-overstijgend doorontwikkeld en geïmplementeerd. De uitwerking landt dus ook op meer dan 1 plek.

De daadwerkelijke uitwerking van de vraagstukken vindt na de vaststelling van de visie plaats. Het zijn onderwerpen die tijd kosten en om een gedegen uitwerking vragen. Daarom wordt in dit raadsvoorstel ook een doorkijk gegeven naar deze verdere uitwerking:

Doorkijk

In de visie zijn de volgende vijf vraagstukken opgenomen. Het college zal deze vertalen naar keuzes in de beleidsplannen en uitwerkingen daarvan die de komende maanden in de pijplijn zitten. Elk vraagstuk krijgt in elk beleidsplan in meer of mindere mate aandacht. Hieronder is aangegeven waar de accenten liggen. De opsomming van beleidsplannen is niet limitatief:

1. Sociale cohesie in wijken bevorderen: Wmo-beleid (sociale cohesie), visie op het gemeentelijk vastgoed (gebouwen), Omgevingsvisie (gebouwen en openbare ruimte)
2. Normaliseren: actieplan jeugdhulp, uitwerking van de actielijnen van de Lokale Educatieve Agenda, beleid op het gebied van Werk en Inkomen (waarmee kunnen inwoners elkaar (financieel) helpen)
3. Prioriteren: vervolg op het plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord, vervolg op de uitwerking van het Integraal Zorgakkoord, Dynamisch Minimabeleid (met welke ondersteuning is welke doelgroep het beste geholpen)
4. Maatschappelijke kracht meer aanboren: Wmo-beleid (vrijwilligers en mantelzorgers), beleid met betrekking tot wijkinitiatieven
5. Beantwoording op hulpvragen nabij en toegankelijk organiseren: Omgevingsvisie, visie op het gemeentelijk vastgoed, Wmo-beleid (inlooppunten), overige beleidsplannen sociaal domein (gebiedsgericht werken)

Voor alle vraagstukken geldt dat de uitwerking bijdraagt aan de aanscherping van de uitvraag (hetzij via inkoop, hetzij via subsidie) aan partijen waar mee wordt samengewerkt, zowel lokaal als regionaal. In combinatie met monitoring, (tussentijdse) evaluatie, resultaten en effecten, kunnen deze uitvragen steeds gericht vorm krijgen en bijvoorbeeld door worden vertaald in de nieuwe subsidieregelingen.

Mogelijke uitwerking

De uitwerking van de vraagstukken zoals hierboven omschreven is nog redelijk abstract. Daarom geeft het college hieronder ook een voorbeeld van een mogelijke uitwerking. Dit wil niet zeggen dat de uitwerking ook zo plaatsvindt; het is slechts illustratief bedoeld:

Normaliseren is een concept dat vaak rondom jeugdhulp genoemd wordt. Het kan echter ook breder getrokken worden: in plaats van de vraag 'wat hoort er gewoon bij' te stellen met betrekking tot opgroeien en opvoeden, kan deze net zo goed gesteld worden als het gaat om onderwerpen als

ouder worden, relaties of het verwerken van tegenslagen in algemene zin. Met andere woorden, wat zijn problemen die een inwoner zelf of met behulp van het eigen netwerk het hoofd zou moeten kunnen bieden, en wat zijn problemen waarvoor wel professionele ondersteuning beschikbaar moet zijn? Wat kan op een laagdrempelige manier worden opgevangen in het voorliggend veld, en waar richt de geïndiceerde ondersteuning zich op?

De uitwerking kan per deelgebied verschillen, en kan dus ook op verschillende plekken landen. In het kader van het toenemende beroep op jeugdzorg heeft het een plek in het actieplan jeugdhulp dat nu ontwikkeld wordt. Maar het heeft ook een plek in de uitvraag die gedaan wordt in de subsidieregelingen. Daarbij gaat het niet alleen om het cluster Sterke Pedagogische Basis, maar net zo goed om Fysiek en Mentaal Fit, Samen Redzaam of een ander cluster. Dit kan gaan om een afbakening (waarbij wordt wel of geen ondersteuning geboden), om een denkwijze (inwoners zelf of met behulp van het netwerk activeren) of zelfs om werkafspraken (bij welke ondersteuningsvragen wordt wel of niet doorverwezen).

4. De financiële gevolgen van het besluit

Het vaststellen van de visie op de sociale basis brengt geen financiële gevolgen met zich mee.

5. Hoe zijn inwoners / belanghebbenden betrokken

Omdat de visie een beleidsvoorstel betreft, is het conform de Participatieverordening Leidschendam-Voorburg 2023 onderhevig aan inspraak. Een conceptversie is dan ook besproken met de Adviesraad Sociaal Domein Leidschendam-Voorburg. Een verslag van deze bespreking is toegevoegd als bijlage, waarbij elke suggestie of vraag van de Adviesraad voorzien is van een reactie van het college. Daarbij is ook aangegeven of er een aanpassing is gedaan naar aanleiding van de ontvangen input.

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

R.J. den Haan
secretaris

M.W. Vroom
burgemeester

Documenten behorende bij dit raadvoorstel

3898 Bijlage 1: Visie op de sociale basis

3898 Bijlage 2: Verslag gesprek met de Adviesraad Sociaal Domein Leidschendam-Voorburg